

Gebaande paden

De Hof van Heden in Oostelbeers.
Foto Jan Mulders

De Schaareshoeve in Langenboom.
Foto Jan Mulders

De Waalkade in Nijmegen.
Foto Jan Mulders

Het plein voor de Sint-Lambertuskerk in Veghel.
Foto Jan Mulders

Op zoek naar bezinning? Loop eens een labyrint. Niet te verwarren met een doolhof: deze dwaaltuinen wijzen je juist de weg.

BART JUNGSMANN

'Mag ik u uitnodigen ons labyrint te lopen?' We zitten in De Schaareshoeve, een oude boerderij die nu dienst doet als centrum voor

persoonlijk welzijn. Het afgelopen uur heeft eigenaar Carin Wennink verteld over herkomst en bedoeling van het labyrint. Nu is het tijd voor de proef op de som.

Maar wacht even. Dit is niet een labyrint zoals dat in woordenboeken wordt gedefinieerd. Geen verwarrend doolhof van doodlopende wegen, maar een gebaand pad dat in een spiraal naar het eindpunt leidt. In Wenninks woorden: 'Een labyrint wijst je de weg. In een doolhof raak je de weg kwijt.'

De 45-jarige Wennink liep vijf jaar geleden in het Engelse Glastonbury haar eerste labyrint en is sindsdien verkocht. 'Het labyrint maakt van wandelen een afgebakend moment. Je bevindt je in een veilige ruimte waarbinnen je alles kunt laten voor wat het is.'

Met haar man en partner Jack Peters tekende ze vervolgens haar eigen labyrint uit op het grasveld achter De Schaareshoeve in het Brabantse Langenboom. Het heeft de vorm van een bloembol, waarbinnen kasseien het pad markeren dat zich naar het hart slingert. Het labyrint van Wennink heet een klassiek exemplaar te zijn. Andere ontwerpen zijn groter en complexer.

Nederland telt een groeiend aantal labyrinten. Een recente telling van de overkoepelende site Labyrintwerk komt uit op 64 exemplaren, maar is volgens de makers verre van compleet. Niet alleen komen er telkens nieuwe bij, ook worden nog altijd bestaande aangemeld. Het labyrint blijkt zo oud als de weg naar Rome, in feite nog ouder dan dat.

Een eerste afbeelding is te zien op een vijfduizend jaar oud kleitablet, gevonden in Mesopotamië, de streek in en rond Irak. Ook op andere continenten zijn dergelijke oude labyrinten aangetroffen,

zonder dat een onderling verband kan worden gelegd.

In het christendom kreeg het labyrint de symboliek van de weg die een christen in zijn aardse bestaan dient af te leggen. Als zodanig is het terug te vinden op de vloeren van veel middeleeuwse kathedralen; een pelgrimstocht op een paar vierkante meter.

Vanwege de heidense herkomst zaten latere kerkvorsten met het labyrint in hun maag. Dat ongemak duurt tot op de dag van vandaag voort. In Italiaanse kerken is de weerstand zo groot dat labyrinten veelal schuilgaan onder kerkbanken. In Nederlandse kerken wordt de vloer er juist voor vrijgemaakt om contact te leggen met moderne zinzoekers. Elders regeert het compromis, zoals in het Franse Chartres. Het beroemdste labyrint ter wereld wordt alleen op vrijdag vrijgemaakt voor een wandelende overdenking.

Tegenwoordig zijn labyrinten overal te vinden. Kunstenaars Jaap van Hunen en Klaus van de Locht vonden daarvoor inspiratie op de Waalkade in Nijmegen. In Nunspeet op de Veluwe kronkelt een labyrint langs bomen. En ze kunnen zomaar opduiken op een particulier grasveld, zoals bij Carin Wennink.

Een kersvers labyrint belooft de kroon op het werk te worden. In de Paleistuin, een Haags park dat grenst aan paleis Noordeinde, wordt de laatste hand gelegd aan een klassiek exemplaar. Het wordt officieel in september in gebruik genomen.

Dat labyrint is een initiatief van de Haagse ritueelbegeleider Marion Kuipéri. Ze durft het woord nauwelijks in de mond te nemen, maar het liefst zou ze spreken van een nalatenschap aan de stad die haar lief is. 'Heerlijk toch dat Hagenaars die een kwartiertje overhebben straks een labyrint kunnen lopen.'

Zo heeft dat oeroude labyrint, gewassen door alle denkbare riten

en religies, een bijna vanzelfsprekende plek gevonden in de hedendaagse zoektocht naar zingeving en bezieling. Hoe kan dat?

Kuipéri denkt dat het labyrint een houvast is door de lange geschiedenis in zowel religies als riten. Tegelijkertijd overstijgt het labyrint inmiddels die geschiedenis en heeft het een universele betekenis gekregen. 'In een labyrint is niets opgelegd. Je bent vrij om te voelen wat het met je doet.'

Kuipéri doet dat graag in groepsverband, waarvoor ze naar het strand van Kijkduin gaat. Bij eb zet ze een labyrint uit op het harde zand. Na de sessies maakt de vloed een meedogenloos einde aan de zingeving.

In haar rol als buitengewoon trouwambtenaar heeft ze al eens een huwelijk gesloten middels twee parallelle labyrinten. 'Het leven als een tocht die naar elkaar leidt.'

Wennink gebruikt het labyrint als moment van reflectie. Stokt een therapie, dan zegt ze vaak: 'Neem die vraag eens mee in het labyrint.' Anders dan een boswandeling maakt het labyrint van wandelen een gestructureerde handeling. Wennink: 'Het maakt niet uit waar je loopt. Je weet dat je je doel bereikt. En door dat slingeren komen gedachten tot rust. Eindelijk wordt het hart gehoord.'

Aldus worden de verwachtingen in de zitkuil van De Schaapshoeve behoorlijk opgeschroefd. Wennink vertelt over een journalist van Trouw, die zich tijdens zijn tocht door haar labyrint opeens vergezeld voelde van zijn overleden moeder. En een vrouw raakte onderweg zo geëmotioneerd dat ze op het eindpunt in huilen uitbarstte. Nu is de beurt aan de Volkskrant, vertegenwoordigd door een welwillende rationalist, om op stap te gaan.

'Nee is ook een antwoord, hoor.' Wennink, die zich langs de route heeft geposteerd, roept nog gauw dat er niet persé iets hoeft te

gebeuren. De verslaggever besluit een ingrijpende levenservaring mee te nemen het labyrint in. Misschien zet de gestructureerde wandeling die gebeurtenis een beetje in perspectief.

Het leidt, eerlijk gezegd, tot niets. De verslaggever doet zijn best, hoor. Staat een keer stil, kijkt een keer achterom, aarzelt bij een scherpe bocht. Maar het hoofd houdt de regie. Het hart komt er niet aan te pas.

En toch. Die wandeling door het labyrint, op een zonnige woensdagmorgen in Langenboom, is wel dat afgebakende moment waarover Wennink eerder sprak. Alsof alle zintuigen wijd open worden gedraaid. In het labyrint lijkt de zonneschijn intenser en het gezang van de vogels klonk zelden zo helder. Je zou dat verbeelding kunnen noemen, maar is verbeelding niet juist de bedoeling?

Kortenbos

Bewoners in de Haagse buurt Kortenbos fronsten de wenkbrauwen toen dit voorjaar onduidelijke sporen werden getrokken in hun park. Een labyrint? Daarvan hadden ze nog nooit gehoord.

Net als het exemplaar in de Paleistuin is het labyrint in Kortenbos een initiatief van Marion Kuipéri, gesubsidieerd door de gemeente. Om de buurt te winnen voor de spirituele krachten van het labyrint organiseerde Kuipéri onlangs twee workshops.

Dat heeft volgens haar veel argwaan weggenomen. 'Een van de deelnemers zei: het is net als het leven. Je denkt dat je er bijna bent en dan gaat het pad weer een andere kant op.' Op 20 juni werd het labyrint officieel geopend.